

tot het begaan van onuitsprekelijke wreedheden. Liet één de remmen los, dan had dat een infecterende invloed op anderen.

Zo ook nu. De Republiek, de revolutie leek bedreigd – dat leidde tot een furie van onbeheerst, veelal sadistisch geweld. *Pemoeda*-groepen waren er welker geestesgesteldheid, aldus Anthony Reid, aan vervolgingswaanzin grensde – ‘*it was somehow expected*’, schrijft hij,

‘that Nica would mark its spies with a special sign. Many were killed for no better reason than an accidental arrangement of red, white and blue clothing. The prevalence of suspicion and allegations of this type facilitated both revolutionary levelling and simple plunder. Chinese and others with wealth were particularly likely to be labelled Nica-agents.’

Toen de wreedheden eenmaal waren ingezet, werden diegenen van de oorspronkelijke leiders der jeugdgroepen die op matiging bleven aandringen, terzijde geschoven. ‘*A distinct style of pemuda-leader emerged, with long flowing hair*’ (conform Soetomo’s radio-oproepen), ‘*military attire, a pistol (the badge of revolutionary authority) at the waist and a sharp, decisive way of giving commands.*’¹

De strijd lust van de jeugdigen die door dergelijke fanatici werden geleid, werd voortdurend aangewakkerd door de gevechten waarin zij zelf waren betrokken, maar ook door berichten in de Indonesische pers en radio over wat elders geschiedde. Een deel van die berichten berustte op niet meer dan geruchten: Britse militairen die op 11 oktober in Medan waren gearriveerd (van de *26th Indian Division* waren op Sumatra behalve in Medan ook detachementen aangekomen in Padang en Palembang²), zouden er de grote moskee in brand hebben gestoken en de *wedono* (het inheemse districtshoofd) van Tandjong Priok die in werkelijkheid dodelijk getroffen was, toen een auto waarin hij zich bevond, door *pemoeda*’s was beschoten, zou met vijf andere Indonesiërs urenlang zijn gemarteld. Door de Indonesische zender te Batavia werd voorts enkele malen omgeroepen dat Indonesische gevangenen zouden zijn opgehangen, dat op hen zou zijn gewaterd en dat hun geslachtsdelen zouden zijn verbrand.³

¹ Anth. Reid: *The Indonesian National Revolution*, p. 54–55. ² Een deel van het Padangse detachement vestigde zich in Boekittinggi, waar zich het Japanse hoofdkwartier voor Sumatra bevond. ³ De bedoelde zender stond onder controle van de Britten maar dezen oefenden kennelijk geen enkel toezicht uit of de Indonesische omroepers zich aan de door de censuur goedgekeurde teksten hielden.